

Motion till riksdagen 2021/22:3886

av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Bakgrund

Bostads- och stadsbyggnadspolitik

Det har under lång tid saknats framförhållning i bostadspolitiken, vilket inneburit att problem som trångboddhet och segregation brett ut sig i samhället. Bostadsbrist förekommer i många tätorter, framför allt i Sveriges större städer. Många personer är drabbade, inte minst unga vuxna, studenter och personer 65-plus. Bostäder är i regel dyra i storstäderna och i de orter där det samtidigt råder bostadsbrist. Många personer har svårt att kunna bekosta sin bostad. Nyproduktionen och marknadens prisutveckling innebär idag mycket höga hyror. Ökad problematik med de höga kostnaderna för boende har inte minst visat sig under coronapandemin. År 2020 och även 2021 blev effekterna av pandemin att många personer sjukskrev sig eller förlorade sitt arbete och som en följd av detta fick reducerad eller förlorad inkomst, problem med betalningsförmåga och skuldsattes. Problemen med så kallade utanförskapsområden och allmän bostadsbrist kan främst härledas till den exceptionellt höga migrationen till Sverige senare år och den därmed sammanhängande befolkningsökningen. Otrygghet för invånare har i många bostads- och stadsdelsområden under senare år brett ut sig. Problemen förvärras samt fler och fler områden drabbas av bland annat skjutningar, förstörelse, drogförsäljning och övergrepp. Problemen försämrar måendet och

livssituationen för människor på dessa platser. Det skapar ett otryggt samhälle där splittring tagit plats istället för gemenskap.

Konsumentpolitik

Konsumentpolitiken påverkar alla människors vardag. Därför är tydlighet och lättillgänglighet i konsumentinformation och regler grundläggande för att kunna känna sig trygg i sina köp och för att kunna påverka. Det kan gälla regler, avtal, alternativa valmöjligheter och vart man kan vända sig vid problem kring köp. I samhället behövs konsumentinriktade mål kring hållbar, trygg och aktiv konsumentpolitik. En lättillgänglig konsumentvägledning är av stor vikt för individen. Redan innan coronapandemin var behovet av skuldrådgivning stort. Många personer har även på grund av coronapandemins effekter drabbats av varsel, arbetslöshet och minskade inkomster. Det har lett till svårigheter att ha råd med större utgifter och att många drabbats av skuldsättning. Företagare har drabbats hårt när inbetalningar till leverantörer och inbetalning av lokalhyror försvårats på grund av intäktsbortfall genom minskad eller upphörd efterfrågan. I juni år 2020 ökade frågor och ärenden kring exekutiva auktioner av fastigheter och bostadsrätter, leverantörsfakturor, anstånd med skatteinbetalning, delgivning och utmätning, skuldsanering, löneutmätning och näringsförbud. Två av tio personer hade då fått sämre privatekonomi på grund av coronautbrottet. Värst drabbade var arbetslösa, egenföretagare och ensamstående föräldrar. Även trycket på Allmänna reklamationsnämnden ökade kraftigt 2020 med anledning av coronapandemin. Konsumenter har drabbats i hög grad exempelvis genom att inte ha fått tillbaka pengar för inställda resor och evenemang. Skuldsättningen har ökat genom att skuldsumman växer. Personer som redan har skulder, samlar på sig flera skulder. Detta skapar problem för samhället, företag och konsumenter, inte minst i gruppen unga personer. Ett flertal åtgärder behövs vilka framgår av kommittémotionen Krafttag mot överskuldsättning.

Politikens inriktning

Bostads- och stadsbyggnadspolitik

Sverigedemokraterna ser behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, stärkt kommunal kompetens inom byggprocessen och kostnadseffektivisering genom ökad konkurrens och förenklingar i den kommunala byggprocessen. Det behövs insatser för att öka delaktighet, säkerhet och trygghet i de utsatta områdena där segregation och otrygghet ökat. Incitament för att öka möjligheterna till bostadsägande behövs. Detta utöver höjt tak för bostadsbidrag och avskaffande av det senaste amorteringskravet. Vi föreslår att en möjlighet för personer i åldern 18–35 år ges till ett förmånligt bolån, något som innebär att de kan delfinansiera sitt bostadslån med hjälp av staten. Detta kan göras i linje med en utredning i ämnet från riksdagens utredningstjänst (RUT 2020:951). Vi vill även införa möjlighet till bosparande för unga personer. Beräkningar för detta framgår av en rapport från riksdagens utredningstjänst (RUT 2021:988). Vi föreslår ett upplägg enligt sparande av 400 kronor i månaden med en skattereduktion på 25 %. Studentbostäder behöver möjliggöras på ett planerat sätt i den kommunala byggprocessen samt fler möjligheter till boende för unga vuxna och för personer 65-plus. En

nationell handlingsplan och konkreta insatser i stadsplaneringen för att åtgärda den växande otryggheten i många bostadsområden och stadsdelar föreslås. Planering för säkerhet är nödvändig i utanförskapsområden, men även på flera drabbade platser. Säkrare och snabbare insatser i dessa områden kan möjliggöras genom att bygga bort de fysiska förutsättningar som försvårar för blåljuspersonalen. Bostadsområden behöver öppnas upp och god belysning sätts in. Insatser som BID-samverkan (business improved districts) och CPTED (crime prevention through environmental design) är konkret metodik som kan öka delaktighet och leda till positiv förändring. BID-samverkan är organiserad samverkan mellan offentliga aktörer och fastighetsägare som syftar till att skapa tryggare bostadsområden. Där kan även fler aktörer involveras. CPTED syftar till brottsförebyggande åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen, genom designåtgärder som syftar till att förhindra brott och där polisen är medaktör. Eftersom restaureringsbehovet för flerbostadshus är stort vill vi att regeringen utreder möjligheten till införande av skattefria underhållsfonder, där pengar avsätts för att senare användas i samband med renovering. Kulturhistoriska byggnader ska värnas och traditionsenlig byggnation uppmuntras. Planering och gestaltning av arkitektur bör bygga på småskalighet, variation och svensk byggnadstradition och ge trivsamma samt vackra byggnader och bebyggda miljöer. Invånare ska ges delaktighet i stadsplanering och byggande.

Konsumentpolitik

Konsumenter ska ha makt över sin konsumtion, känna sig trygga i sina köp och ha rätt att veta exakt vad det är de konsumerar med stöd av nödvändig information och konsumentvägledning. Både före, under och efter köp ska konsumenter ha vetskap om vad som gäller. Det bygger på att leverantörer ger bästa möjliga service och information. Svenska konsumenter ska ha en stark ställning på marknaden. Konsumentpolitiken ska vara förankrad i hållbarhet ur alla perspektiv, såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt. Mål för konsumentpolitiken ska vara att alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt. Det ska finnas goda möjligheter att returnera och reklamera varor och tjänster. Konsumentens rättigheter ska tillvaratas i fråga om tvist mellan köpare och säljare. Svensk kultur ska värnas, även inom konsumentpolitiken. Konsumentinformation på svenska behöver gälla hos svenska myndigheter. Svenska skattemedel ska användas för välfärd och trygghet i landet. Det innebär att samhällelig konsumentinformation som uppmanar konsumenter att skicka pengar bort från Sverige inte är önskvärt. Områden som behöver utvecklas är exempelvis ursprungsmärkning, produktinnehållsinformation samt förbättrade möjligheter att handla svenska produkter. Vidare prioriteras konsumentskyddet för barn och unga, konsumentkontroll genom att ta bort onödiga regler och avtalstider, möjliggöra bankbyte och att införa differentierad reklamationsrätt. Fler viktiga områden är utökat skydd mot telefonförsäljning, att motverka bluffakturor, skydd kring automatiserat beslutsfattande och alla invånares möjlighet till lokal konsumentvägledning. Preventivt stödjande arbete kan hjälpa människor i invecklade konsumentfrågor och budgetrådgivning och motverka skuldsättning. Därför vill vi se ett ökat stöd till lokal konsumentvägledning.

Sverigedemokraternas satsningar

1:4 Boverket

Sverigedemokraterna avvisar en del av regeringens anslag för klimatdeklarationer. Regeringen har avsatt 5 miljoner kr (mnkr) för 2022 för införandet av klimatdeklarationer och 5 mnkr för tillsyn och drift för 2022. Regeringen avsätter också 10 mnkr år 2023 samt 10 mnkr 2024 för tillsyn och drift av klimatdeklarationer. Vi menar att införandet av klimatdeklarationer leder till dålig klimatnytta, att det inte leder till reell verkan med minskade koldioxidutsläpp i närtid och att kravet på klimatdeklaration leder till förseningar i byggprocessen. Dessutom att styrmedlet inte leder till klimatomställning i tillräckligt snabb takt, att det innebär ökad administration samt ökade antal interimistiska slutbesked och längre handläggning av ärenden. Ytterligare en negativ aspekt är att det leder till ökade kostnader för både näringsliv och myndigheter. Vidare snedvrids konkurrensen med byggkostnadsökningar med ökade priser på fastigheter och bostäder som följd.

Vi vill istället se skapande av riktlinjer för klimatcertifiering kopplat till gränsvärden, som informativ utgångspunkt för frivillig klimatcertifiering på marknaden. Vi satsar på detta 8 mnkr istället för regeringens 10 mnkr 2022 samt avsätter 2 mnkr 2023 och 2 mnkr 2024 för drift och rådgivning kring detta. Detta kan bidra till ett mer enhetligt system för certifiering på marknaden och samtidigt ge marknaden frihet att verka för ökad klimatnytta.

1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Regeringens anslag på 1 565 mnkr 2022, 80 mnkr 2023 och 1 130 mnkr 2024 avvisas i sin helhet. Sverigedemokraterna säger ja till energieffektivisering men nej till den statliga satsningen i denna form. Energieffektivisering av bostadshus är mycket kostsamt, sett till klimatnytta. Kritik och nackdelar som 2021 riktats mot stödet är exempelvis att det trots föreslagna förändringar fortsatt kan innebära kortsiktighet, att risker finns med konkurrensnedvridande teknikstyrning, ökat effektbehov och ökad belastning på elnäten.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Regeringens anslag på 4 050 mnkr 2022, 4 900 mnkr 2023 och 5 000 mnkr 2024 avvisas i sin helhet. Investeringsstödet är mycket kostsamt och ineffektivt. Det snedvrider bostadsmarknaden och dess omfattning saknar motsvarande effekt på antalet byggda bostäder. Stödet löser inte problemen som orsakat bostadsbristen eller köerna som präglar hyresrättsmarknaden. Byggbranschen har visat lågt intresse för stödet. Subventionen har dålig utformning och går i hög grad till projekt som ändå skulle genomförts. Sverigedemokraterna driver flera förslag och anslår medel på andra områden för att minska boendekostnaden och öka bostadsbyggandet.

2:1 Konsumentverket

Regeringens anslag till tjänsten ”Money from Sweden” avvisas genom att 3,2 mnkr per år 2022, 2023 och 2024 dras av på budgetpost 2:1, enligt utredningen RUT 2021:787 och enligt Konsumentverket. Tjänsten informerar om och jämför avgifter och växelkurser för pengaöverföringar till utlandet. Ett syfte med tjänsten är att finna den billigaste och snabbaste tjänsten för den som vill föra över pengar från Sverige. Det är en felriktad satsning att skattepengar läggs på stöd för att slussa pengar ut ur Sverige till andra länder.

99:1 Stöd till lokal konsumentvägledning

Som en åtgärd mot den ökande överskuldssättningen budgeterar vi 129 mnkr per år 2022, 2023 och 2024 till ökad lokal konsumentvägledning. Konsumentverket har äskat höjning av budgetanslaget totalt, bland annat för att kunna nå konsumenter som ska ha en god tillgång till vägledning. Satsningen på 129 mnkr ska vara öronmärkt för att alla medborgare ska kunna erhålla lokal vägledning. Här kan mindre kommuner eventuellt samverka, men ett av syftena med satsningen är att den neddragning som görs av lokal konsumentvägledning i vissa kommuner ska undvikas. Vägledningen ska syfta till att rådge konsumenter om goda konsumentval och planering av budget, för att undvika skuldsättning.

99:2 Säkra och trygga utsatta områden

Sverigedemokraterna anslår 750 mnkr per år 2022, 2023 och 2024 för att genom stadsplanerande åtgärder säkra och trygga bostadsområden där behov finns. Säkerhet och trygghet i många av landets bostadsområden och stadsdelar har försämrats, framför allt i de så kallade utsatta områdena. Det är ett stort problem, där insatser behövs för förbättring. Satsningar behövs på utökad fysisk planering för ökad säkerhet och trygghet genom exempelvis ökad belysning och uppöppnande av områden mellan byggnader. Vidare behövs utvecklad organiserad samverkan där polisen, andra offentliga aktörer, fastighetsägare med flera intressenter deltar. Metoder som BID-samverkan (business improved districts) och CPTED (crime prevention through environmental design) kan med fördel på ett mer organiserat sätt implementeras i Sverige. Dessutom ska inom satsningen ingå att skapa och implementera en nationell handlingsplan för trygghet av bostadsområden i Sverige.

99:3 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Vi anslår 34 mnkr per år 2022, 2023 och 2024 för åtgärder mot radon i bostäder. Regeringen har avvecklat sitt tidigare stöd, som småhusägare kunde ansöka om hos länsstyrelsen, för radonsanering. Det behövs långsiktighet i arbetet mot radon för att problemen med radon ska lösas. Det är ett samhällsproblem att radon finns i många hus med tanke på hälsoriskerna. Enligt bedömningar finns ca 250 000 villor i Sverige som har en för hög halt av radon. Rapportering 2020 visade statistik på förhöjda radonvärden i gamla och nya bostäder där i genomsnitt 2,5 procent av bostäderna byggda 1980–2019 har radonvärden över gränsvärdet 200 becquerel per kubikmeter och att 9,5 procent av

enfamiljshus byggda samma period har förhöjda radonvärden. Stödet bidrar till ökade möjligheter att få bukt med radonförekomst i bostäder.

Budgetförslag

Tabell 1 Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Bostadspolitisk utveckling	20 600	±0
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0
1:4 Boverket	316 330	-2 000
1:5 Statens geotekniska institut	56 847	±0
1:6 Lantmäteriet	688 817	±0
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	1 565 000	-1 565 000
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 050 000	-4 050 000
2:1 Konsumentverket	169 873	-3 200
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	53 792	±0
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	30 642	±0
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	13 559	±0
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374	±0
99:1 Stöd till lokal konsumentvägledning	±0	129 000
99:2 Ökad trygghet i utsatta områden	±0	750 000
99:3 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	±0	34 000
Summa	7 025 334	-4 707 200

1:4 Boverket

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	-2 000	-8 000	-8 000

En del av regeringens anslag på 10 mnkr per år 2022–2024 avsett för införande och drift av klimatdeklarationer avvisas.

Ändamål

Resterande summa, 8 mnkr 2022, 2 mnkr 2023 och 2 mnkr 2024, används istället till skapande av riktlinjer för klimatcertifiering kopplat till gränsvärden, som informativ utgångspunkt för frivillig klimatcertifiering på marknaden, samt rådgivning.

1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	-1 565 000	-80 000	-1 130 000

Anslaget avvisas på grund av att satsningen är alltför kostsam sett till klimatnyttan.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	-4 050 000	-4 900 000	-5 000 000

Investeringsstödet avvisas på grund av att det är mycket kostsamt och ineffektivt.

2:1 Konsumentverket

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	-3 200	-3 200	-3 200

Anslag som avser kostnaden för tjänsten ”Money from Sweden” avvisas eftersom tjänsten innebär en felriktad satsning.

99:1 Stöd till lokal konsumentvägledning

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	129 000	129 000	129 000

Vi anslår medel till utökad lokal konsumentvägledning.

Ändamål

Anslaget är öronmärkt till vägledning syftande till att rådge konsumenter om goda konsumentval och planering av budget, för att undvika skuldsättning. Alla medborgare ska ha tillgång till lokal konsumentvägledning. Neddragning på lokal konsumentvägledning ska undvikas.

99:2 Säkra och trygga utsatta områden

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	750 000	750 000	750 000

Anslag på 750 mnkr årligen 2022–2024 för säkrande och tryggnad i utsatta bostadsområden.

Ändamål

Anslaget är avsett till säkrande och tryggnad åtgärder inom stadsplanering och samverkanssatsningar där behov finns i bostadsområden och stadsdelar, samt för inrättande och implementering av nationell handlingsplan för tryggnad av områden i behov av trygghetsåtgärder.

99:3 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Avvikelse från regeringen	34 000	34 000	34 000

Anslag för radonsanering i bostäder.

Ändamål

Småhusägare ska kunna ansöka om stödet hos länsstyrelsen för radonsanering.

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Angelica Lundberg (SD)